

Adviesrapport informatie – Gemeente Renkum

Renkum, 13 april 2026

1. Opdracht, context en doelstelling

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 ben ik door de gemeenteraad van Renkum benoemd tot informateur, met de opdracht om richting te geven aan het proces van collegevorming. De gemeenteraad heeft deze opdracht op 1 april 2026 vastgesteld.

De opdracht luidt als volgt:

1. Inventariseer welke samenwerkingen of coalities tot de mogelijkheden behoren voor het vormen van een stabiel gemeentebestuur.
2. Breng een navolgbaar advies uit aan de raad over een mogelijke samenwerking tussen partijen om te komen tot de formatie van een stabiel gemeentebestuur.

De raad heeft daarbij gevraagd in ieder geval aandacht te besteden aan:

- een beschrijving van het gevolgde proces;
- een samenvatting van de gesprekken met de fracties;
- een overzicht van mogelijke coalitievarianten;
- een analyse van de politieke en inhoudelijke haalbaarheid van deze varianten;
- een advies over het type akkoord en de partijen die het meest kansrijk zijn om de formatie te starten.

In de opdracht staan de volgende randvoorwaarden:

- Het is een **open proces**, waarin er gesprekken worden gevoerd met alle partijen die in de raad zijn vertegenwoordigd. Er worden op voorhand geen partijen uitgesloten.
- Het informatieproces is **transparant** en **navolgbaar**;
- Er worden afspraken gemaakt over **communicatie** en terugkoppeling;
- De informateur wordt **ondersteund door de griffie**.

2. Uitkomsten verkiezingen

De gemeenteraadsverkiezingen van 2026 in Renkum hebben geleid tot een raad met een gevarieerde samenstelling. GroenLinks-PvdA is de grootste partij geworden, D66 en CDA hebben zetels gewonnen, de VVD heeft een zetel verlies geleden en Leefbaar Renkum en SP zijn nieuw in de raad. Hieronder een overzicht van de uitkomsten.

Partij	2022		2026	
GroenLinks-PvdA	-	-	6	4284 stemmen
Leefbaar Renkum	-	-	4	2855 stemmen
D66	3	2.044 stemmen	4	2507 stemmen
GB! Lokaal op 1	8	5.288 stemmen	3	2410 stemmen

VVD	3	2.290 stemmen	2	1761 stemmen
CDA	1	1.171 stemmen	2	1291 stemmen
Partij Renkumse Dorpen	-	-	1	1198 stemmen
SP	-	-	1	714 stemmen
GroenLinks	5	2.961 stemmen		
PvdA	3	1.898 stemmen		

Tabel 1: definitieve uitslag gemeenteraadsverkiezingen 2026 gemeente Renkum

3. Werkwijze en verloop van de gesprekken

Op 30 en 31 maart 2026 zijn gesprekken gevoerd met alle fracties in de Renkumse gemeenteraad. De gesprekken verliepen open en constructief, met ruimte voor reflectie op de uitslag en de gewenste toekomst van de gemeente. Daarbij is in elk gesprek een vaste structuur gehanteerd, waarbij achtereenvolgens is stilgestaan bij de duiding van de uitslag, de inhoudelijke prioriteiten, de gewenste samenwerking en de voorkeur voor de vorm van een bestuursakkoord.

De griffie heeft van alle gesprekken verslagen gemaakt; na verificatie door de fracties vormen deze de feitelijke basis van dit rapport. Een samenvatting van de gespreksverslagen zijn als bijlage aan dit rapport toegevoegd.

4. Bestuurscultuur en samenwerking

Vrijwel alle fracties benadrukken in de gesprekken de noodzaak van een nieuwe bestuursstijl, gericht op rust, voorspelbaarheid en samenwerking in vertrouwen.

De afgelopen bestuursperiode werd gekenmerkt door bestuurlijke onrust en soms scherpe toonzetting in het debat. Er bestaat brede overeenstemming dat de komende jaren in het teken moeten staan van herstel van vertrouwen, zorgvuldigheid en collegiaal bestuur.

De gewenste bestuurscultuur kan worden samengevat in vijf beginselen:

- Afspraken nakomen en helder communiceren;
- Openheid en transparantie in besluitvorming en informatievoorziening;
- Constructieve samenwerking tussen college en raad;
- Respectvolle omgangsvormen en consistent gedrag;
- Een bestuurscultuur waarin er ruimte is voor de raad om mee te sturen.

Bestuurlijke rust wordt door veel partijen gezien als een voorwaarde om voort te bouwen op de gekozen zelfstandige koers van Renkum.

5. Inhoudelijke koers en gezamenlijke prioriteiten

In vrijwel alle gesprekken kwam naar voren dat de inhoudelijke opgaven van Renkum breed worden herkend en in grote lijnen ook worden gedeeld. Partijen verschillen in politieke kleur en accenten, maar noemen in belangrijke mate dezelfde centrale thema's.

Wonen is voor vrijwel alle fracties een prioriteit, met aandacht voor starters, ouderen en het behoud van het dorpskarakter.

Ook het sociaal domein komt breed terug, waarbij veel partijen het belang benadrukken van een mensgerichte benadering, minder bureaucratie en oog voor bestaanszekerheid. Daarnaast noemen veel fracties het belang van een solide financiële basis, een professionele ambtelijke organisatie, een slagvaardig bestuur en het versterken van de leefomgeving en gemeenschapszin in de dorpen.

Tegelijkertijd laten de gesprekken ook zien dat de verschillen niet zozeer zitten in de vraag óf er iets moet gebeuren, maar vooral in de manier waarop. Op wonen bestaan brede overeenkomsten over de noodzaak van woningbouw, maar verschillen de partijen in hun ideeën over regie, locaties en de verhouding tussen lokaal en regionaal handelen. In het sociaal domein delen partijen de wens tot goede ondersteuning, maar lopen de opvattingen uiteen over de mate waarin moet worden geïnvesteerd, versoberd of anders georganiseerd.

Ook op duurzaamheid en leefomgeving zijn de verschillen vooral een kwestie van tempo en richting. Waar sommige partijen inzetten op stevige vergroening, verduurzaming en bescherming van natuurwaarden, kiezen andere partijen nadrukkelijker voor maatwerk, een ander tempo of meer ruimte voor andere belangen. Dat geldt ook voor concrete dossiers zoals de invulling van het gemeentehuis en asielopvang.

Per saldo laten de gesprekken zien dat er een breed inhoudelijk fundament voor samenwerking aanwezig is. De grootste verschillen liggen niet in de hoofdrichting van het beleid, maar in politieke prioritering, bestuurlijke stijl en de wijze waarop keuzes worden uitgewerkt. Juist daardoor is samenwerking inhoudelijk mogelijk, mits partijen bereid zijn elkaars accenten te erkennen en daar in de uitwerking werkbare afspraken over te maken.

6. Politieke verhoudingen en samenwerkingsopties

6.1 Voorkeursrichting GroenLinks-PvdA, D66, CDA en VVD

Uit de gesprekken komt naar voren dat een coalitie met GroenLinks-PvdA voor alle partijen de voorkeur heeft. In combinatie met het gegeven dat D66, CDA en VVD elkaar nadrukkelijk als basis voor samenwerking benoemen en in het verleden hebben laten zien constructief en betrouwbaar te kunnen samenwerken, komt daarmee in de praktijk een coalitie van GroenLinks-PvdA, D66, CDA en VVD naar voren als meest logische en stabiele optie.

Deze combinatie sluit goed aan bij de breed uitgesproken wens om te komen tot een bestuur dat rust, continuïteit en bestuurlijke betrouwbaarheid biedt. Bovendien beschikt deze variant over een ruime meerderheid en brengt zij bestuurlijke ervaring, onderling vertrouwen en een brede politieke basis samen. Ook inhoudelijk zijn er duidelijke raakvlakken op de belangrijkste opgaven voor de gemeente, wat een gezamenlijke koers ondersteunt.

6.2 Variant met GB! Lokaal op 1 en PRD

Een mogelijk alternatief dat door D66 en CDA wordt genoemd, is een variant waarin GB! Lokaal op 1 en PRD, samen met D66, VVD en CDA deel uitmaken van de coalitie. Deze route wordt echter door beide partijen niet als voorkeursvariant gezien, omdat de variant met GroenLinks-PvdA vanwege de bredere meerderheid stabiel wordt geacht. Daar komt bij dat de onderlinge verhoudingen binnen de onder 6.2 geschetste variant kwetsbaar is. PRD geeft aan geen vertrouwen te hebben in een college met GB! Lokaal op 1, terwijl GB! Lokaal op 1 op haar beurt aangeeft dat samenwerking met andere lokale partijen uitdagend kan zijn en eerst herstel van vertrouwen vraagt. Dit alles maakt samenwerking binnen deze variant niet zonder meer gegeven.

6.3 Voortzetting van de huidige coalitie met een vierde partij

Ook voortzetting van de huidige coalitie, aangevuld met een vierde partij, is in beeld geweest. GB! Lokaal op 1 geeft aan goed te kunnen leven met voortzetting van de huidige coalitie, eventueel met een vierde partij. In de praktijk blijkt deze route echter lastig. Een aanvulling met PRD ligt niet voor de hand vanwege het uitgesproken gebrek aan vertrouwen van PRD in een college met GB! Lokaal op 1. Een aanvulling met CDA of VVD ligt evenmin voor de hand, omdat CDA, D66 en VVD elkaar juist als vaste basis voor samenwerking zien. Daarmee leidt ook deze route niet tot een meer stabiele of meer logische variant dan de combinatie van GroenLinks-PvdA, D66, CDA en VVD.

6.4 Variant met Leefbaar Renkum

Leefbaar Renkum is, gezien de verkiezingsuitslag, nadrukkelijk in beeld als coalitiepartner. Tegelijk blijkt uit de gesprekken dat voor deze variant onvoldoende breed vertrouwen bestaat. D66 ziet Leefbaar Renkum op dit moment niet als voor de hand liggende coalitiepartner en wijst op zorgen rond stabiliteit en omgangsvormen. Ook het CDA ziet Leefbaar Renkum momenteel niet als mogelijke coalitiepartner. De VVD stelt zich terughoudend op en geeft aan dat Leefbaar Renkum zich eerst verder zal moeten laten zien. PRD noemt een route met Leefbaar Renkum, GroenLinks-PvdA en D66 wel als meest wenselijke variant vanuit de verkiezingsuitslag, maar plaatst daarbij eveneens kanttekeningen bij de opstelling en bereidheid tot samenwerking van Leefbaar Renkum. Daarmee is Leefbaar Renkum politiek relevant, maar op dit moment onvoldoende breed gedragen als basis voor een stabiele coalitie.

6.5 Brede coalitie van vijf of meer partijen

Een brede coalitie van vijf of meer partijen zou in zeteltal een ruime basis kunnen bieden, maar ligt bestuurlijk minder voor de hand. Juist in de gesprekken klinkt breed de wens door om te komen tot rust, duidelijkheid en slagvaardig bestuur. Een te brede coalitie vraagt veel onderlinge afstemming, maakt de samenwerking complexer en vergroot het risico op bestuurlijke traagheid. Ook om die reden ligt een compactere en duidelijker samengestelde meerderheidscoalitie meer voor de hand.

6.6 Conclusie

Alles afwegend blijft in de praktijk één duidelijke voorkeursvariant over: een coalitie van GroenLinks-PvdA, D66, CDA en VVD. Andere varianten zijn besproken, maar stuiten op een combinatie van smalle meerderheden, kwetsbare onderlinge verhoudingen of onvoldoende bestuurlijk vertrouwen. Daarmee komt deze vierpartijencoalitie naar voren als de meest kansrijke en stabiele basis voor het nieuwe bestuur.

7. Naar een stabiel en toekomstgericht bestuur

De zelfstandige koers van Renkum vraagt om continuïteit, bestuurlijke kracht en vertrouwen. Tegen die achtergrond spreken vrijwel alle fracties een voorkeur uit voor een coalitieakkoord op hoofdlijnen, boven een volledig raadsakkoord. De fractie van PRD vormt daarop een uitzondering en geeft de voorkeur aan een raadsbreed akkoord. GB! Lokaal op 1 kiest eveneens voor een coalitieakkoord, maar ziet daarnaast meerwaarde in een aanvullend raadsakkoord.

Waarom een coalitieakkoord op hoofdlijnen?

Een akkoord op hoofdlijnen:

- Biedt richting zonder te verstikken: het geeft een herkenbaar bestuurlijk kader waarin partijen verantwoordelijkheid dragen en de raad ruimte behoudt om mee te sturen.
- Past bij een pluriforme raad: met acht fracties is brede consensus waardevol, maar bestuurlijke helderheid onmisbaar.
- Stimuleert samenwerking op inhoud: het nodigt fracties buiten de coalitie uit om mee te denken over specifieke thema's.
- Een combinatie van een coalitieakkoord en een aparte raadsagenda ligt minder voor de hand, omdat bij de partijen vooralsnog geen eenduidig beeld bestaat over de status en werking van zo'n raadsagenda, terwijl juist daarover helderheid nodig is om verwarring in de uitvoering te voorkomen.

Een coalitieakkoord op hoofdlijnen biedt daarom de beste balans tussen stabiliteit en openheid.

8. Advies voor de volgende fase

Gelet op:

- de verkiezingsuitslag;
- de gevoerde gesprekken met alle fracties;
- de bestuurlijke context waarin Renkum kiest voor zelfstandigheid;

adviseer ik daarom de gemeenteraad van Renkum om de formatie te starten met **GroenLinks-PvdA, D66, CDA en VVD**.

Aanbevolen vervolgstappen:

1. Werk aan een coalitieakkoord op hoofdlijnen, kort en richtinggevend.
2. Geef ook bij en na het opstellen van een coalitieakkoord ruimte aan alle partijen in de Raad om constructief bij te dragen aan de uitvoering van beleid.
3. Leg gedrags- en informatieafspraken vast om wederzijds vertrouwen structureel te borgen.
4. Stel een formateur aan met verbindende kwaliteiten en bestuurlijke ervaring en start de gesprekken met de 4 genoemde partijen zo spoedig mogelijk op om mogelijkheden verder te onderzoeken.

9. Slotbeschouwing

Als informateur zie ik de komende bestuursperiode als het begin van een nieuwe fase voor Renkum als zelfstandige gemeente. Deze fase vraagt om een open houding, verantwoordelijk bestuur en een stevige basis van stabiliteit en onderling vertrouwen.

Ik dank alle fracties voor hun constructieve bijdragen en de prettige samenwerking tijdens de gesprekken. Met vertrouwen kijk ik uit naar een vitaal en daadkrachtig bestuur voor Renkum.

Renkum, 13 april 2026

Hennie Roorda
Informateur Gemeente Renkum

Bijlage: samenvatting op hoofdlijnen van de gesprekken met de fracties

GroenLinks – PvdA

GroenLinks-PvdA constateert dat er draagvlak is om als coalitiepartner door te gaan. Er is breed draagvlak voor de onderwerpen die GroenLinks-PvdA heeft aangehaald in de duidingsbijeenkomst; er is behoefte aan een betrouwbaar en stabiel gemeentebestuur.

GroenLinks-PvdA ziet dat er grote inhoudelijke overeenkomsten zijn tussen de partijen.

Onderscheidend voor GroenLinks-PvdA is de mate waarin deze partij het groen in de gemeente wil blijven versterken. Daarnaast wil de partij stress verlagen bij mensen met een laag inkomen, door vereenvoudiging van de ondersteuning en meer eigen regie voor mensen.

Verder vindt GroenLinks-PvdA dat de gemeente nadrukkelijk aan de kant van inwoners moet staan door te werken vanuit vertrouwen. GroenLinks-PvdA noemt als belangrijk thema op volkshuisvesting: meer gemeentelijke regie op woningbouw en het verduurzamen van sociale huurwoningen. Ook legt GroenLinks-PvdA de nadruk op het versterken van de onderlinge verbinding in de dorpen, toegankelijke cultuur voor iedereen en bescherming van de democratische waarden door het tegengaan van desinformatie en nepnieuws. Daarnaast moeten de financiën op orde blijven en heeft GroenLinks-PvdA geen principiële standpunt ten aanzien van het gemeentehuis.

GroenLinks-PvdA streeft naar een coalitie met een stevige meerderheid, zonder een dichtgetimmerd akkoord, zodat er ruimte blijft om raadsbreed het gesprek te voeren. Ook hecht de partij aan continuïteit in het college. De gezamenlijke opgave om de gemeente zelfstandig te houden vraagt om een brede samenwerking tussen partijen.

GroenLinks-PvdA spreekt geen voorkeur uit voor een specifieke coalitie en sluit op voorhand niemand uit. Wel trekt de partij een duidelijke grens bij bezuinigingen op de laagste inkomens en het verlagen van de OZB waardoor er opnieuw bezuinigd moet worden. De belangrijkste voorwaarden voor samenwerkingspartners zijn werken vanuit het algemeen belang, betrouwbaarheid en integriteit.

Leefbaar Renkum

Leefbaar Renkum is in slechts drie maanden tijd is uitgegroeid tot een grote beweging binnen de gemeente, met grote steun van inwoners. Leefbaar Renkum wil actief meedoen en betrokken worden bij de coalitieonderhandelingen, omdat Leefbaar Renkum de duidelijke winnaar van de verkiezingen is. Het verkiezingsprogramma van Leefbaar Renkum is er om uitgevoerd te worden, en de inwoners verwachten dat Leefbaar Renkum actief meedoet in het gemeentebestuur.

Leefbaar Renkum vindt het belangrijk om met andere partijen juist in gesprek te gaan over de verschillen. Er zijn namelijk veel overeenkomsten onderling. Leefbaar Renkum benoemt de verschillen waaronder het volgende: Voorbeelden zijn: Geen zonneveld in de natuur in Heesum of elders in de gemeente Renkum in de natuur. Zij geven de voorkeur om eerst alle daken vol te leggen, het in de pas laten lopen van de klimaatdoelen met landelijke normen (klimaatneutraal 2050) en dit omdat de technologische mogelijkheden op veel fronten nog niet aanwezig zijn, het behoud van het huidige gemeentehuis als locatie voor alle gemeentelijke functies behoort volgens Leefbaar Renkum nog steeds tot de mogelijkheden, een asielbeleid dat is gebaseerd op de wettelijke normen van de spreidingswet met meerdere kleinschaligere locaties ten behoeve van een betere integratie en acceptatie.

Leefbaar Renkum is voorstander van een meerderheidscoalitie, die kan rekenen op een ruime meerderheid. Een coalitieakkoord op hoofdlijnen, zodat meerderheden in de raad gezocht kunnen worden.

Stabiliteit, vertrouwen, open communicatie en het nakomen van afspraken zijn voor Leefbaar Renkum de kern van een succesvolle samenwerking. Afspraken moeten worden nagekomen, maar tegelijkertijd moet het mogelijk zijn om aan te passen op basis van nieuwe inzichten of feiten.

Leefbaar Renkum spreekt een lichte voorkeur uit voor een coalitie met GroenLinks-PvdA, D66 en VVD omdat Leefbaar Renkum vindt dat de nummers 1 en 2 van de verkiezingen altijd het gesprek om te formeren aan moeten gaan omdat dat de keuze van de kiezer is. D66 heeft ook een zetel gewonnen en de VVD ligt inhoudelijk dichterbij dan het CDA. Leefbaar Renkum kan een grote meerwaarde hebben als coalitie, omdat zij bijdraagt aan maatschappelijke steun en draagvlak voor de coalitie. Daarnaast kunnen zij een wethouder leveren die al ervaring heeft opgedaan in een gelijkwaardige gemeente.

Leefbaar Renkum benadrukt dat zij verantwoordelijkheid willen en kunnen nemen voor een stabiel bestuur, en wil bijdragen aan een coalitie waar de mensen over vier jaar weer op zullen stemmen omdat zij tevreden zijn.

D66

D66 heeft er een zetel bijgekregen en groeit daarmee van drie naar vier zetels. Benadrukt wordt dat D66 ook een lokaal gewortelde partij is.

Voor de komende periode ligt de nadruk bij D66 op een doorbraak in bestuursstijl: minder praten en meer doen, minder lange onderzoeksrapporten en plannen die niet doorgaan, en beleid uitvoeren vanuit vertrouwen. Belangrijke thema's zijn het sociaal domein, waar minder regels en bureaucratie nodig zijn, wonen en de zelfstandigheid en levensvatbaarheid van de gemeente Renkum. Daarnaast wil D66 inzetten op een goed slagkrachtige ambtelijke organisatie dat goed functioneert in een samenspel met maatschappelijke organisaties. D66 formuleert drie inhoudelijke doorbraken die door het hele verkiezingsprogramma heen lopen:

- minder praten, meer doen: weg van lange onderzoeksrapporten en plannen die niet van de grond komen;
- beleid vanuit vertrouwen in plaats van wantrouwen: minder bureaucratie, meer ruimte voor inwonersinitiatieven, en waar mogelijk regels schrappen in plaats van ontheffingen verlenen;
- bubbels doorbreken: integraal werken, financiering vanuit doelen in plaats van potjes en creatief zoeken naar maatschappelijke partners die iets kunnen wat de gemeente zelf niet kan.

D66 wil een realistisch coalitieakkoord met heldere, toetsbare doelen en voldoende financiële onderbouwing. Een coalitie met GB! Lokaal op 1 wordt op dit punt als lastig beschouwd, omdat die partij een onvoorwaardelijke OZB-verlaging als speerpunt voert die moeilijk te verenigen is met de gewenste investeringsambities. In opgaven zoals rond het migrantenvraagstuk moet de gemeente zijn regierol pakken, en niet steeds de discussie opnieuw willen voeren.

D66 is voorstander van een ruime meerderheidscoalitie. Gelijkwaardigheid tussen de coalitiepartners is een belangrijk uitgangspunt. Iedere partij moet een wethouder kunnen leveren. Het is voor D66 niet bespreekbaar dat er één partij meerdere wethouders kan leveren. Een dergelijke constructie leidt tot ongelijkwaardigheid in de samenwerking binnen de coalitie. D66 hecht eraan dat iedere wethouder opereert als wethouder van de hele raad en waardeert het wanneer een wethouder ook fracties buiten de coalitie actief betreft bij de uitvoering van beleid. Belangrijk is dat alle wethouders worden gezien en gevoeld als wethouders van de hele raad en niet alleen van de coalitie. In de coalitieonderhandelingen moeten er ook gesprekken plaatsvinden met partijen die geen beoogd coalitiepartner zijn. Ook worden er wat D66 betreft gesprekken gevoerd met maatschappelijke organisaties.

Een goede samenwerking binnen de coalitie veronderstelt respect voor afwijkende meningen, wederzijds vertrouwen, maar ook een zekere luchtigheid en humor. Er moet sprake zijn van gelijkwaardigheid waarbij het aantal raadszetels niet doorslaggevend is voor het maken van afspraken. D66 wil met een schone lei beginnen en vooruitkijken. D66 heeft in de afgelopen periode ervaren dat de samenwerking met GroenLinks-PvdA op onderdelen moeizaam verliep, onder meer waar het gaat om gelijkwaardigheid aan tafel en de betrokkenheid van alle partners bij de voorbereiding van coalitieoverleggen. D66 spreekt de verwachting uit dat alle coalitiepartners, waaronder zichzelf, met een open houding aan een nieuwe samenwerking beginnen. D66 committeert zich daar zelf aan en acht zich daarop aanspreekbaar.

D66 ziet zichzelf als een stabiele coalitiepartner. Een stabiele coalitie is voor D66 in ieder geval gebaseerd op samenwerking met VVD en CDA, wat wordt beschouwd als een harde voorwaarde, niet slechts als voorkeur. Zowel VVD als CDA zijn partijen waarop in zowel oppositie als coalitie afgelopen periode kon worden gebouwd, en waarmee volwassen gesprekken gevoerd konden worden zonder dat daar continu elkaar overtuigen aan vastzat. D66 heeft vertrouwen dat dit partijen zijn die verantwoordelijkheid nemen en stevige bestuurders kunnen leveren. Vanuit deze basis zijn er twee alternatieven mogelijk: een coalitie met GroenLinks-PvdA en een coalitie met GB! Lokaal op 1 en PRD. Omdat een coalitie met GroenLinks-PvdA een ruimere meerderheid heeft, gaat de voorkeur uit naar die variant. Deze voorkeur is dus ingegeven door de bredere meerderheid en de daarmee samenhangende stabiliteit. Het alternatief met GB! Lokaal op 1 en PRD wordt als een serieuze mogelijkheid beschouwd, maar stelt hogere eisen aan de onderlinge verhoudingen en de stabiliteit van de deelnemende fracties.

D66 ziet Leefbaar Renkum momenteel niet als een voor de hand liggende coalitiepartner. Er zijn aandachtspunten rond de stabiliteit van de fractie en omgangsvormen. In dit verband wijst D66 Renkum op het feit dat de fractie van Leefbaar Renkum tot op heden de gedragscode niet heeft willen ondertekenen, dat er zorgen zijn over de fractiestabiliteit in de nieuwe partij en het regelmatig ontbreken van fatsoenlijke omgangsvormen. Daarnaast is het naar verwachting lastigst om samen overeenstemming te bereiken op diverse inhoudelijke thema's. D66 wil hierover graag het gesprek aangaan voordat definitieve conclusies worden getrokken over de samenwerkingsmogelijkheden.

GB! Lokaal op 1

GB! Lokaal op 1 geeft aan dat ontwikkelingen die zich in de afgelopen periode hebben voorgedaan, consequenties hebben gehad voor de verkiezingsuitslag. Hoewel de verkiezingsuitslag voor deze partij teleurstellend was, ziet GB! Lokaal op 1 de verkiezingen als een nieuwe kans om op een positieve en constructieve wijze verder te gaan met elkaar.

De speerpunten voor GB! Lokaal op 1 zijn weergegeven in vijf thema's in het verkiezingsprogramma, te weten: Wonen, OZB, Krachtige kernen, Sociale samenhang en de culturele identiteit van Renkum. Als GB! Lokaal op 1 aansluit aan de formatietafel, verwacht zij dat er op deze punten ook ruimte is om het gesprek te voeren. Een belangrijk punt is het verlagen van de OZB (meer richting landelijk gemiddelde en iig niet verhogen). Reden ook om dit naar voren te brengen als GB! is dat we al een aantal jaren zien, dat de Belastingen (bij ontbreken van een ambtenaar Belastingen) het niet goed georganiseerd is binnen Renkum. Zie ook vragen GB! afgelopen week. Het vinden van een bedrag, als compensatie voor verlagen (of niet verhogen) OZB, kan gevonden worden in het sociaal domein. Hier gaat het grootste gedeelte van de begroting aan op. Hier zit al wel een taskforce op, echter wij denken dat hier nog meer te halen valt en met het nog meer in 'eigen regie' organiseren (denk aan gemeentelijk zorgbedrijf).

Ten aanzien van de klimaatdoelen, wil GB! Lokaal op 1 deze heroverwegen. Niet perse het aansluiten bij de landelijke afspraken, maar juist meer maatwerk op Renkum en toch ook bepalen of de doelen van nu nog aansluiten. Denk bijvoorbeeld aan gasloze wijken versus netcongestie.

We hebben tevens het thema Jeugd aangedragen als belangrijk thema. We willen al ons beleid langs de lat Jeugd benaderen. Heeft nu te weinig aandacht.

GB! Lokaal op 1 wil voldoen aan de wettelijke normen van de spreidingswet, en is voorstander van één vaste opvanglocatie. Dit voorkomt dat we steeds opnieuw de discussie moeten voeren (dit laatste doelt op de steeds weer zware discussies omtrent nieuwe tijdelijke locaties). Dit zou bijvoorbeeld een onderwerp kunnen zijn, waar we als Raad consensus over hebben “vaste locatie voor x aantal mensen” en kunnen opnemen voor een raadsagenda.

GB! Lokaal op 1 wijst erop dat er geen expliciete breekpunten zijn, maar verwacht wel dat er serieus naar elkaar geluisterd wordt en er ruimte is om het compromis te vinden.

Een breed gedragen coalitieakkoord heeft de voorkeur. GB! Lokaal op 1 vindt het belangrijk dat er ook wordt gesproken met partijen die niet aan de formatietafel zitten, om te komen tot zo breed mogelijke steun op een aantal onderwerpen / thema's. Naast inhoudelijke afspraken, zouden er ook afspraken gemaakt moeten worden over de onderlinge samenwerking.

Parallel aan het coalitieakkoord zou er wat GB! Lokaal op 1 betreft ook een raadsagenda of raadsakkoord moeten komen: een document met breed gedragen thema's en elementen waar je elkaar kan vinden. Over deze thema's heb je dan de komende periode ook minder discussie en kan je je meer focussen op de thema's waar je nog geen consensus over hebt.

Op de vraag wat de voorkeurscoalitie is heeft GB! Lokaal op 1 geantwoord dat zij goed kan leven met een voortzetting van de huidige coalitie met eventueel een toevoeging van een vierde partij. De vorige coalitie heeft in de afgelopen periode gezorgd voor bestuurlijke stabiliteit. Hoewel deze coalitie een minder brede basis kent, is er vertrouwen in een stabiele voortzetting, mits de samenwerking helder en zorgvuldig wordt vormgegeven, zowel binnen de coalitie als met de overige partijen in de raad.

Een samenwerking met andere lokale partijen kan uitdagend zijn. GB! Lokaal op 1 benadrukt dat hiervoor op voorhand constructieve gesprekken nodig zijn om het onderlinge vertrouwen te herstellen en de samenwerking op een nieuwe basis vorm te geven.

VVD

In de duiding van de verkiezingsuitslag geeft de VVD aan dat de 'lokale partijen die niet gelieerd zijn aan een landelijke partij' gezamenlijk niet zijn gegroeid, dit tegen de landelijke trend in. Benadrukt wordt dat ook partijen die zijn gelieerd aan een landelijke partij, geworteld zijn in de Renkumse samenleving. Voor VVD is het teleurstellend dat zij hun derde zetel in de raad niet hebben weten te behouden.

De VVD benadrukt dat zij zich de afgelopen periode constructief heeft opgesteld. De VVD wil stabiliteit en rust in het gemeentebestuur en is ervan overtuigd dat zij als coalitiepartner ook kan bijdragen aan die stabiliteit. VVD geeft aan dat zij in de afgelopen periode heeft laten zien dat zij als fractie consistent is geweest op de inhoud en heeft kunnen samenwerken met alle partijen. Ook heeft de VVD een coördinerende en verbindende rol gepakt bij een aantal lastige dossiers, zoals het

voorbereiden van een breed amendement voor het inzetten van financiële middelen bij de NJN, het beheer van de sportparken en de opvang van asielzoekers in de Valkenburcht.

VVD heeft samen met D66 en CDA constructief bijgedragen aan het oplossen van de bestuurscrisis van 2 jaar geleden. De samenwerking tussen deze 3 partijen is de basis voor het vertrouwen dat voor een nieuwe coalitie nodig zou zijn en zou kunnen zorgdragen voor een stabiel bestuur. Gezien de verkiezingsuitslag is GroenLinks-PvdA de meest logische keuze als coalitiepartner. De fractie van Leefbaar Renkum is een nieuwe partij, en moet van VVD nog de kans krijgen om zich te ontwikkelen en laten zien of zij een stabiele partner kunnen zijn.

De VVD geeft de voorkeur aan een meerderheidscoalitie met een coalitieakkoord op hoofdlijnen, waarbij er op grote belangrijke onderwerpen ruimte is om alle partijen te betrekken. Partijen die niet in de coalitie meedoen, hoeven niet aan de zijlijn te staan. Wat VVD betreft worden er in de formatiefase gesprekken gevoerd met alle partijen, evenals met organisaties uit het maatschappelijke middenveld. De VVD benadrukt dat het niet alleen goed is om in gesprek te zijn met deze partijen in de formatiefase, maar ook gedurende de hele raadsperiode.

Er zijn vooraf geen inhoudelijke breekpunten voor de VVD, mits er enige speelruimte blijft in de afspraken. Indien andere partijen met veel dogmatische voorwaarden zouden komen, kan dit de samenwerking bemoeilijken.

In de basis zijn de verschillen tussen de wensen van alle partijen niet heel groot. Op een aantal belangrijke onderwerpen heeft de VVD een andere opvatting over de wijze die leidt tot de oplossing dan andere partijen. Om zelfstandig te kunnen blijven (en daarbij solide financiële basis behouden) wil VVD meer de focus leggen op kerntaken van de gemeente en meer samenwerking met de regio. Dit vraagt een efficiëntere organisatie met de basis op orde. De lasten voor inwoners mogen niet stijgen.

Er zijn voor de regio (GMR) een aantal grote uitdagingen, o.a. het versterken en uitbreiden van natuurgebieden en het realiseren van betaalbare woningen. Renkum zit qua bouwen op slot, maar zou wel een rol kunnen nemen in het versterken van natuurgebieden. Dit zou regionaal 'uitgeruild' kunnen worden. Oplossingen voor de woonproblematiek in Renkum moeten creatief opgepakt worden en er moet gekeken worden naar de behoefte van de Renkummers.

Daarnaast is VVD voorstander van sloop van het gemeentehuis zodat er meer kansen ontstaan voor een nieuwe ontwikkeling van het gehele plangebied (inclusief bordes en parkeerplaats en bieb), waar bij uitstek betaalbaar/sociale bouw gerealiseerd kan worden. Een thema waar mogelijk goed over gesproken moet worden is het minimabeleid.

CDA

Het CDA heeft er een zetel bijgekregen. Het succes wordt toegeschreven aan de bijdrage van het CDA in de afgelopen vier jaar: het CDA is constructief, consistent en koersvast geweest, met aandacht voor haalbare en realistische afspraken.

Voor de komende periode ligt de nadruk voor het CDA op de vraag: “Wat voor een gemeente ben je nu?” en “Wat voor gemeente wil je zijn?” Belangrijke thema’s voor het CDA zijn wonen, gemeentelijke huisvesting, landschap, Natura 2000 en stikstof, financiën en jeugdzorg. Er zijn geen specifieke breekpunten, hoewel in de discussie rond het AZC de voorkeur uitgaat naar de wettelijke norm met aandacht voor kleinschaligheid.

Als alles te strak wordt vastgelegd, kan dit echter wel een breekpunt worden.

Er moeten stappen gezet worden op langlopende dossiers zoals de Reijenga MAVO.

Voor het CDA is betrouwbaarheid binnen de coalitie belangrijk: afspraak is afspraak. Zeggen wat je doet en doen wat je zegt. Daadkracht en gezond verstand staan centraal in het gemeentebestuur. Een ondertekend coalitieakkoord is bindend: je staat voor je handtekening en je draagt het coalitieakkoord uit.

Het CDA heeft de voorkeur voor een ruime meerderheidscoalitie met een coalitieakkoord op hoofdlijnen.

D66 en de VVD worden gezien als betrouwbare coalitiepartners, waarbij het voor het CDA een vereiste is dat de VVD participeert in een coalitie samen met het CDA dit op basis van de samenwerking van de afgelopen jaren.

GroenLinks-PvdA kan een aanvulling zijn op een coalitie tussen CDA, D66 en VVD. Een mogelijk alternatief is een coalitie met GB! Lokaal op 1 en Partij Renkumse Dorpen. Deze variant beschikt echter over slechts 12 zetels, wat het CDA als een te smalle meerderheid beschouwt en daarom niet de voorkeur heeft.

Het CDA wil graag met samenwerken met partijen die de gedragscode en de integriteitsverklaring onderschrijven.

Partij Renkumse Dorpen

De Partij Renkumse Dorpen heeft de verkiezingsuitslag geduid tijdens het duidingsdebat en benadrukt dat zij 1.200 inwoners vertegenwoordigt, wat een duidelijk mandaat geeft om zich in te zetten in de raad. Vertrouwen in de politiek en in elkaar is voor de Partij Renkumse Dorpen essentieel. De partij streeft ernaar voorstellen inhoudelijk te onderbouwen, hecht aan volgordeelijkheid, het nakomen van afspraken en duidelijke communicatie. De partij is niet uit op sensatie, staat voor fatsoenlijk bestuur en vindt, dat je wel moet kunnen zeggen waar het op staat.

De fractie komt met voorstellen, die aantoonbaar draagvlak onder de inwoners hebben. De PRD verdiept zich in onderwerpen, haalt uit diverse bronnen informatie op, verwijst daar ook telkens naar en beschikt over een collectief geheugen m.b.t. tot raadszaken etc.

In de afgelopen raadsperiode heeft de PRD vooral op het gebied van natuurbehoud en de bezuinigingsvoorstellen goed en plezierig kunnen samenwerken met de fractie van GroenLinks/PvdA. Ook zaten Leefbaar Renkum en de PRD regelmatig op één lijn. Met D66 heeft de PRD veel raakvlakken met betrekking tot aandacht voor cultuur en onderwijs.

Voor de komende bestuursperiode liggen belangrijke prioriteiten van de Partij Renkumse Dorpen bij doorstroming van ouderen (zoals het klooster van Renkum), woningbouw met speciale aandacht voor starters en flexwoningen, invulling van de concertzaal met museum Veluwezoom, profilering van Renkum als kunstenaarsgemeente, recreatie en toerisme, ambtelijke samenwerking met vooral Arnhem en Wageningen, hergebruik van een vrij te komen sportveld in Heelsum voor een ijsbaan en de skeelerliefhebbers. Het bieden van duidelijke mogelijkheden voor inwoners om te participeren is belangrijk.

De Partij Renkumse Dorpen geeft de voorkeur aan een raadsakkoord, waarbij de door de raad vastgestelde omgevingsvisie van 2022 als inhoudelijke onderlegger dient. De gemeente blijft zelfstandig, niet omdat het moet, maar omdat het kan. Met spoed moet er gewerkt worden aan een locatie voor en realisering van een duurzaam en functioneel gemeentehuis.

Als er gekozen wordt voor een meerderheidscoalitie, ziet PRD twee routes.

De eerste route is een college met GroenLinks-PvdA, Leefbaar Renkum en D66. Gezien de verkiezingsuitslag is dat de meest wenselijke coalitie. Alhoewel er vertrouwen is in de wethouders kandidaat van Leefbaar Renkum, zijn er wel zorgen over de opstelling en bereidheid tot samenwerking. Uitsluiting van Leefbaar Renkum kan volgens PRD leiden tot meer polarisatie. Als samenwerking niet mogelijk is, gaat de voorkeur uit naar een coalitie met GroenLinks-PvdA, D66 en een alliantie van CDA en PRD. Voor de PRD hoeft het dan geen probleem te zijn wanneer het CDA een wethouder levert. Een eigen voordracht behoort ook tot de mogelijkheden. PRD heeft geen vertrouwen in een college met GB! Lokaal 1.

Voor PRD is het belangrijk dat wethouders zich opstellen als vertegenwoordigers van de hele raad, en niet uitsluitend van college dragende partijen. Daarbij is het van belang dat alle stemmen binnen de raad, inclusief minderheden, tot hun recht komen. PRD pleit voor een daadkrachtig college met een formatie van 3 fte dat werkt in het belang van de gehele raad.

Leden van het college moeten voldoende capabel zijn, werken vanuit een open houding, transparant handelen en zich dienstbaar opstellen naar inwoners en organisaties.

Note:

Indien gewenst kan/wil de PRD enkele ter zake doende documenten en/of gegevens toesturen m.b.t. een onderbouwing waarom de genoemde drie onderwerpen (concertzaal Oosterbeek - doorstroming ouderen perceel voormalig klooster Renkum – ijs-/skeelerbaan Heelsum) te maken hebben met een juridische overeenkomst (concertzaal), draagvlak c.q. expertise.

SP

De SP heeft voor het eerst een zetel gehaald in de raad. Als relatieve buitenstaander heeft SP het beeld dat de raad in de afgelopen periode vooral met zichzelf bezig is geweest. Je kunt veel roepen,

maar het moet ook mogelijk zijn. De SP is de kleinste partij, maar kan wel een verbindende rol spelen.

Voor de SP liggen de prioriteiten bij betaalbaar wonen, zorg, het behoud van Wmo-voorzieningen, ondersteuning van sport- en muziekverenigingen, regie op woningcorporaties, milieu en natuur, dierenwelzijn, daadkrachtig bestuur en het betrekken van jongeren bij de politiek.

De SP legt de nadruk op menselijke maat, maatschappelijke betrokkenheid en het maken van keuzes die het dagelijks leven van inwoners verbeteren. Zorgen zijn er over de vele inwoners die in een isolement dreigen te komen door armoede en het gebrek aan goede voorzieningen.

SP staat voor een eerlijke en transparante samenwerking. Wat geweest is, is geweest. De partij wil vooruit kijken. Tempo maken en niet onnodig lang vergaderen. Belangrijk is om te investeren in de persoonlijke relatie tussen raadsleden. SP streeft een eerlijke samenwerking na; we mogen elkaar aanvallen op de inhoud, maar maak het niet persoonlijk.

De partij heeft geen vaste voorkeur voor een specifieke coalitie, zolang het maar sociaal is; GroenLinks -PvdA. ligt het dichtst in de buurt. Met Leefbaar Renkum zijn er raakvlakken op het gebied van wonen en bouwen, maar verschillen bij vluchtelingenbeleid. Voor de SP zijn inhoud, eerlijkheid en goede relaties essentieel: signaleren, controleren en elkaar aanspreken op de inhoud moet kunnen, zowel in de raad als richting wethouders. De huidige coalitie kan volgens de SP niet op dezelfde voet doorgaan. De SP acht een raadsakkoord interessant om te verkennen. Voor de snelheid spreekt de SP haar voorkeur uit voor een coalitieakkoord.